

организованное управление милицией общественной безопасности будет способствовать повышению эффективности выполнения возложенных на эти подразделения обязанностей.

Ключевые слова: милиция общественной безопасности, управление, задачи, функции.

Ratushnyak V. I. Concept and tasks of public security police management

A concept of the public security police management is examined. Main tasks and functions of the public security police management are formulated. It is stressed, that correctly organized public security police management will benefit the efficiency of its divisions in carrying out their tasks.

Keywords: public security police, management, tasks, functions.

УДК 351.743:[378.145–371.68](477)

С. В. Венедиктов

МЕДІАОСВІТА СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: У ПОШУКАХ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ

Запропоновано оптимальну модель впровадження медіаресурсів у процес підготовки кадрів для органів внутрішніх справ. В умовах локального інформаційно-освітнього середовища в навчальному закладі системи Міністерства внутрішніх справ Республіки Білорусь досліджено напрями використання телевізійних технологій. З урахуванням досвіду діяльності лабораторії навчального телебачення Могильовського вищого коледжу МВС запропоновано критерії диференціації дидактичної відеопродукції, розроблено систему ефективної взаємодії навчальних медіаструктур з регіональними ЗМІ, описано методіку розвитку медіакомпетентності учнів. Запропонована модель використання медіазасобів для гуманізації правоохоронної сфери може бути реалізована в інших відомчих навчальних закладах.

Ключові слова: медіаосвіта, навчальний заклад, телебачення, аудіо-візуальні технології, лабораторія навчального телебачення, засоби масової інформації, органи внутрішніх справ.

Вагомими рисами сучасної освітньої парадигми є інформатизація та інноваційність, які спрямовані на засвоєння технологій добування нової інформації в середовищі наростаючого обсягу ресурсів та на використання набутих навичок у безперервно мінливих обставинах. Значним потенціалом у цьому напрямі, на нашу думку, є впровадження в навчальний процес медіатехнологій, серед яких важлива роль відводиться навчальному телебаченню. Мультимедійність, інтерактивність, спроможність до ситуативного

моделювання, комунікативність як специфічні риси телебачення зумовляють його дидактичну ефективність. В умовах функціонування закладів системи вищої освіти телебачення виступає одночасно і як технологічний ресурс виробництва специфічної навчальної відеопродукції і як засіб засвоєння учнями компетенцій взаємодії з інформаційною системою суспільства.

Напрямки використання медіаобразотворчих стратегій і технологій, розвитку медіакомпетентності та критичного творчого мислення розкрито в дослідженнях О. А. Баранова [1], І. В. Жидавської [2; 3], Т. І. Сидорової [4, с. 59–63], А. В. Федорова [5, с. 122–135] та ін. У роботах С. В. Вендиктова [6], Ю. А. Вороніна [7], Е. О. Ефімова [8], С. В. Міляєва [9], В. А. Польового [9] та інших авторів порушуються питання методики використання відеоматеріалів в навчальному процесі, проблем та перспектив впровадження аудіовізуальних засобів навчання, ідеологічного та іміджового потенціалу студентських медіаструктур.

Про ефективність аудіовізуальних засобів передачі інформації дозволяють судити дані, отримані психологами при вивченні загальних закономірностей сприйняття та засвоєння зовнішньої інформації. Наприклад, Н. В. Краснов стверджує, що «человек запоминает 15 % информации, получаемой в речевой форме, 25 % – в зрительной; если же оба эти способа передачи информации используются одновременно, он может воспринять до 65 % содержания информации» [10, с. 16]. Таким чином, звернення в педагогічній практиці до телевізійних технологій здатне на 40 % скоротити час, необхідний для викладення навчального матеріалу: при цьому обсяг засвоєної інформації збільшується в середньому на 20 %. Як показує дослідження, використання аудіовізуальних технологій у сфері освіти повинно бути спрямоване на розвиток системності мислення, підтримку різноманітних видів пізнавальної діяльності, реалізацію принципу індивідуалізації навчального процесу при збереженні його цілісності [6; 7].

В науковому дискурсі Республіки Білорусь загальні питання медіаосвіти не стали об'єктом всебічного вивчення, а стосовно неспеціалізованих навчальних закладів подібні розробки взагалі відсутні. У зв'язку з цим метою даного дослідження став пошук оптимальної моделі впровадження медіаресурсів в навчальний процес в умовах розвитку інформаційного суспільства. Об'єктом вивчення виступило локальне інформаційно-освітнє середовище в навчальному закладі системи Міністерства внутрішніх справ Республіки Білорусь. Нами було проведено оцінювання ефективності використання телевізійних технологій у різних напрямках:

1. Забезпечення навчального закладу аудіовізуальними дидактичними матеріалами.

2. Оптимізація процесу викладання дисциплін, які передбачають звернення до значного обсягу візуальної інформації.

3. Інформаційна інтеграція відносно «закритого» навчального закладу системи МВС до локального медіапростору.

4. Додаткова соціалізація учнів.

5. Розвиток творчих здібностей учнів.

6. Формування позитивного іміджу навчального закладу інформаційними засобами.

В системі вищої освіти Республіки Білорусь навчальне телебачення розвивається непослідовно та несистемно. Студентські студії, що існують у БДУ, ГрДУ, БДАТУ, МДУ та в інших вузах, сфокусовані переважно на створенні документальної, соціальної та ігрової відеопродукції. Між тим, технічні засоби, педагогічний і творчий потенціал дозволяють їм самостійно виробляти навчальний медіапродукт. Відсутність національного досвіду в даній сфері обумовила необхідність проведення аналізу зарубіжного досвіду створення та функціонування навчальних медіаструктур.

У 2011 р. завдяки участі в програмі міжнародного академічного обміну імені сенатора Фулбрайта ми вивчили досвід США в розвитку навчального телебачення. Об'єктом дослідження виступив Центр масової комунікації університету Франклін Пірс (м. Ріндж, штат Нью-Хемпшир), де навчаються студенти із 30 штатів США та 15 країн світу. Франклін Пірс входить до Асоціації коледжів Нової Англії, агентством Forbes включений до переліку 600 кращих навчальних закладів США. В Центрі масової комунікації функціонують студентські ЗМІ: радіостанція студентського містечка The Talon WFPC-LP 105,3 FM, телестудія FPTV-25 із власним каналом мовлення на території університету, газета PierceAgrow із Інтернет-версією, громадський новинний Інтернет ресурс.

Дослідження американського досвіду медіатизації навчального середовища показало, що телевізійні технології стали дієвим засобом активізації викладання «не журналістських» дисциплін. В університеті Франклін Пірс студенти активно використовують технічні можливості телевізійного центру для самостійної підготовки відеофільмів до семінарських занять. Наприклад, навчальна дисципліна «Антропологія», яка у тому числі передбачає дослідження особливостей локальної спільноти, передбачає проведення відеосемінару, на якому студенти презентують сюжети, які оповідають про жителів регіону та локальну специфіку національної культури в США. В рамках дисципліни «Правознавство» суттєві питання сучасної юридичної науки розкривають через відеоісторії, які відображають правові прецеденти, судові справи, факти резонансних злочинів.

Проаналізувавши можливості адаптації американського досвіду до білоруської системи освіти, в 2012 р. кафедра соціально-гуманітарних дисциплін Могильовського вищого коледжу МВС Республіки Білорусь реалізувала проект лабораторії навчального телебачення. Для функціонування лабораторії у вищому коледжі виді-

лено приміщення, придбано відео- та звукозаписувальну техніку, обладнано пульт нелінійного цифрового відеомонтажу. Із найбільш здібних курсантів організовано творчу групу, учасники якої пройшли прискорений курс вивчення техніки і технології професійного виробництва телевізійної продукції.

З урахуванням специфіки підготовки кадрів для правової системи, а також вимог, які пред'являють до випускників навчальних закладів системи МВС, робота лабораторії ведеться в чотирьох напрямках: навчальному, науково-методичному, інформаційному та іміджевому.

Навчальний напрям передбачає створення навчальних фільмів та інших видів аудіовізуального дидактичного забезпечення, впровадження в навчальний процес відеоуроків, відеосюжетів для лекційного матеріалу та ін. Навчальні матеріали, створені в коледжі, захищені законом про авторське право, можна надавати іншим навчальним закладам Білорусі. Наприклад, підготовлений у тестовому режимі відеофільм, який показує розклад дня курсантів коледжу, використовується як засіб професійної орієнтації, а також транслюється в ефірі міського телебачення «2 канал».

Слід зазначити, що під час підготовки навчальних фільмів із профілюючих дисциплін найчастіше потребується залучення до участі знімального процесу спеціалістів інших органів та підрозділів. Наприклад, у зйомках фільму «Організація та порядок проведення обшуку (огляду) повітряного судна» (дисципліна «Тактико-спеціальна підготовка»), що проходили на навчальному полігоні коледжу «Повітряне судно», брали участь представники Могильовського філіалу ДП «Белаеронавігація», відділення прикордонного контролю «Могильов», а також Могильовської митниці.

Робота над створенням відеопродукції визначила необхідність у виробленні критеріїв диференціації навчальних матеріалів. Такими, на наш погляд, можуть виступати: а) дидактичні цілі; б) сюжетна побудова; в) хронометраж; г) ступінь автономності медіапродукту; д) джерело (походження) відеоматеріалу.

Відповідно до названих критеріїв ми виділяємо основні види навчальних відеоматеріалів: навчальний фільм, навчальний сюжет, відеофрагмент, відеоурок, відеоінструкція.

Навчальний фільм – цілеспрямовано створений навчальний аудіовізуальний продукт, який надає обширний дидактичний матеріал з окремої теми певної дисципліни, що володіє сюжетною завершеністю та повною самостійністю в контексті навчальних цілей.

Навчальний сюжет – цілеспрямовано створений навчальний аудіовізуальний продукт, який надає обмежений дидактичний матеріал з окремого питання дисципліни, що володіє сюжетною завершеністю, але вимагає розгорнутого коментаря викладача.

Відеофрагмент – 1) частина навчального фільму (епізод), який характеризується відносно сюжетною та дидактичною завершеністю;

2) фрагмент відеоматеріалу не навчального характеру, який ілюстративно зв'язаний з окремим питанням навчальної теми.

Відеоурок – цілеспрямовано створений навчальний аудіовізуальний продукт, який надає вичерпний дидактичний матеріал з окремої теми дисципліни та напрямів на максимальне повне засвоєння знань, умінь та навичок відповідно до навчальної програми.

Відеоінструкція – аудіовізуальний продукт, який містить докладну демонстрацію дій та їх послідовність у певних умовах чи ситуації.

Науково-методичний напрям діяльності телевізійної лабораторії передбачає роботу в напрямку аудіовізуалізації передових наукових розробок професорсько-викладацького складу як вищого коледжу, так й інших закладів вищої освіти Республіки Білорусь у сфері методики викладання та інноваційних педагогічних технологій.

Інформаційний напрям передбачає взаємодію лабораторій навчального телебачення з регіональними ЗМІ. Тільки в 2012 р. підготовлено та вийшло в ефір Могильовського місцевого телебачення «2 канал» близько 20 інформаційних сюжетів, присвячених навчальному закладу. Аудиторний аналіз ЗМІ Могильова та області показав, що, незважаючи на періодичне появлення інформації про вищий коледж у пресі та в телерадіоєфірі, моголівчани не здатні самостійно сформулювати цілісне уявлення та адекватну думку про нього. Фрагментарність оцінок, упередженість, стереотипність та непослідовність думок спотворювали сприйняття реальної ролі навчального закладу в освітньому просторі.

Лабораторією навчального телебачення кафедри соціально-гуманітарних дисциплін спільно з місцевим телебаченням був розроблений план висвітлення в ефірі різноманітних сфер діяльності вищого коледжу: навчального процесу, наукової діяльності, ідеологічної роботи, спортивних заходів, інноваційних методів і технологій, творчості курсантів, спадкоємності поколінь тощо. У зйомках та монтажі низки інформаційних сюжетів були задіяні курсанти коледжу, які входять до складу творчої групи лабораторії. Регулярна присутність навчального закладу в медійному дискурсі регіону дозволила зробити його більш відкритим для масової аудиторії і, як наслідок, – підвищити престиж коледжу. Реалізована інформаційна стратегія також сприяла подоланню фрагментарності образу коледжу в масовій свідомості.

У 2013 р. співробітництво міського телебачення та Могильовського вищого коледжу МВС Республіки Білорусь було продовжено. На 2013 р. заплановано початок роботи над циклом правових телепрограм (робоча назва проекту – «За всіма статтями»). Проект, спрямований на аналіз соціальних передумов дитячої, підліткової та молодіжної злочинності, передбачає проведення зйомок на території виправних закладів закритого типу, показ реальних людських історій, коментарі психологів, співробітників органів виконавчої та судової влади. Важливість даного напрямку функціонування

лабораторії навчального телебачення, на наш погляд, пов'язана з тим, що інформація про діяльність системи права та правоохоронних органів є основою формування єдиної правосвідомості, громадської моралі – «іммунної системи» суспільства.

Можливість трансляції створюваних лабораторією проектів в ефірі міського телебачення, розміщення на Інтернет-сайті телеканалу (<http://www.tv2.by>) сприятиме розвитку правової культури населення регіону. Крім того, відеоматеріали, підготовлені в процесі роботи над програмою «За всіма статтями», будуть використані як ілюстраційний матеріал для профільних навчальних дисциплін. Суттєво, що зйомку, інтерв'ювання та монтаж здійснюватимуть курсанти вищого коледжу, які входять у склад творчої групи лабораторії навчального телебачення.

Іміджовий напрям діяльності лабораторії пов'язаний із позитивним впливом створюваного медіапродукту на образ навчального закладу. Додаткова соціалізація курсантів за допомогою телевізійного ефіру також сприяє покращенню іміджу співробітників органів внутрішніх справ. Курсанти, які пройшли курс підготовки на базі лабораторії навчального телебачення, засвоївши навички взаємодії із засобами масової інформації, можуть успішно виконувати посадові обов'язки прес-офіцерів у різноманітних підрозділах органів внутрішніх справ.

Впровадження в освітній процес Могильовського вищого коледжу МВС навчального телебачення дозволяє вирішувати також завдання розвитку медіакомпетенцій курсантів. У останніх формується здатність самостійно оцінювати зміст інформаційних потоків, розвивається розуміння того, як виникає та як розповсюджується суспільно важлива інформація, якому спотворенню з боку ЗМІ вона піддається на шляху до споживача тощо. Сукупність таких компетенцій для співробітника правоохоронних органів має практичне значення. По-перше, у даному випадку більш зрозумілими для нього стають фактори формування іміджу міліції інформаційними засобами. По-друге, розвивається почуття відповідальності за усвідомлено або неусвідомлено спотворену інформацію професійного характеру. По-третє, медіаосвіта пропонує курсантам можливість відстороненого «погляду збоку» на роботу елементів правоохоронної системи з усвідомленим її аналізом.

Медіаосвіта співробітників органів внутрішніх справ видається актуальною також у контексті діючого законодавства. Так, ст. 5 Закону Республіки Білорусь від 17 липня 2007 р. № 263-З «Про органи внутрішніх справ Республіки Білорусь» свідчить, що «діяльність органів внутрішніх справ є відкритою для громадян та ЗМІ в тій мірі, в якій це не суперечить вимогам законодавства Республіки Білорусь про захист державних таємниць та іншої захищеної законом таємниці» [11].

Одним із підсумків навчання в умовах медіатизації освітнього середовища є розвиток риторичних навичок. Окрім засвоєння

навчальної дисципліни «Риторика», курсанти отримують можливість виступати інтерв'юрами, інтерв'юваними, сценаристами, редакторами навчальних фільмів, які потребують високого рівня культури мовленнєвої діяльності.

Очевидний результат у цьому напрямку виявився, мабуть, найбільш оперативним. У 2011 р. два курсанти вищого коледжу стали лауреатами Міжнародного конкурсу ораторської майстерності «Цицероній» (Академія МВС, м. Мінськ), у 2012 р. на аналогічному конкурсі курсант, який представляв коледж, зайняв перше місце.

Як «побічні» результати використання потенціалу телевізійних технологій ми розглядаємо участь підготовлених у коледжі робіт у творчих конкурсах різноманітного рівня. Наприклад, відеоролик «Хвороба ближче, ніж ти думаєш» у 2012 р. став переможцем студентського конкурсу соціальної реклами, відеофільм «Просте щастя» в 2013 р. визнаний переможцем обласного етапу I Республіканського конкурсу мобільного кіно «Mobil Art». Ця та інша подібна діяльність, окрім очевидної ідеологічної складової, виконує важливу іміджову функцію: присутність у медіасередовищі регіону курсантів (статті в газетах, сюжети на регіональному телебаченні про діяльність лабораторії навчального телебачення) сприяє відкриттю навчального закладу для локальної аудиторії ЗМІ.

Реалізований у вищому коледжі проект лабораторії навчального телебачення є пілотним в освітньому просторі Білорусії, у зв'язку з чим виникає необхідність у розробці локальної нормативної бази, яка регулює функціонування, кадрове й технічне забезпечення медіапроцесу. Для цього було створено проект положення, що регламентує творчі та організаційні аспекти діяльності лабораторії. Положення пройшло процедуру розглядання та затвердження на засіданні ради навчального закладу. Досвід роботи в цьому напрямку сприятиме розповсюдженню зусиль у сфері медіатизації освітнього процесу в навчальних закладах, які забезпечують отримання першого та другого ступенів вищої освіти [6, с. 188].

Таким чином, створення лабораторії навчального телебачення в Могильовському вищому коледжі МВС Республіки Білорусь є дієвим засобом оптимізації освітнього процесу та успішної соціалізації майбутніх офіцерів органів внутрішніх справ. Запропонована модель використання медіазасобів для гуманізації правоохоронної сфери показала свою ефективність і може бути реалізована в інших відомчих навчальних закладах. При цьому потенціал навчального телебачення у формуванні правової культури, медіакомпетентності курсантів, підтримці позитивного іміджу навчального закладу може бути реалізована виключно за безпосередньої участі студентських медіаструктур у громадському житті регіону й держави, а також з використанням ефективних моделей взаємодії з регіональними засобами масової інформації.

- Список використаних джерел:** 1. Баранов О. А. Медиаобразование в школе и вузе / О. А. Баранов. – Тверь : Изд-во Твер. гос. ун-та, 2002. – 87 с. 2. Жилавская И. В. Оптимизация взаимодействия СМИ и молодежной аудитории на основе медиаобразовательных стратегий и технологий : автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.01.10 «Журналистика» / Жилавская Ирина Владимировна. – М., 2008. – 24 с. 3. Медиаобразование: от теории к практике : сб. материалов I Всерос. науч.-практ. конф. «Медиаобразование в развитии науки, культуры, образования и средств массовой коммуникации», Томск, 20–21 нояб. 2007 г. / сост. И. В. Жилавская ; НОУ ВПО ТИИТ ; НП «Сибирская ассоц. Медиаобразования». – Томск ;, 2007. – 322 с. 4. Сидорова Т. И. Корпоративное телевидение университета в условиях специализации средств массовой информации / Т. И. Сидорова // Известия высших учебных заведений. Уральский регион. – 2010. – № 1. – С. 59–63. 5. Федоров А. В. Технология развития медиакомпетентности и критического творческого мышления в процессе медиаобразования студентов: общие подходы / А. В. Федоров // Молодежь и общество. – 2007. – № 2. – С. 112–135. 6. Вендиктов С. В. Развитие правовой культуры в контексте медиатизации образовательной среды / С. В. Вендиктов, С. И. Даниленко // Вестник Воронежского института МВД России. – 2012. – № 4. – С. 185–189. 7. Воронин Ю. А. Технические и аудиовизуальные средства обучения : учеб. пособие / Ю. А. Воронин. – Воронеж : ВГПУ, 2001. – 232 с. 8. Ефимов Э. Учебное телевидение: проблемы и перспективы / Э. Ефимов. – М. : Искусство, 1997. – 174 с. 9. Полевой, В. Л. Методика использования видеоматериалов в учебном процессе / В. Л. Полевой, С. В. Милаев. – Воронеж : ИПКРО, 1999. 10. Краснов Н. В. Актуальные проблемы научной организации обучения / Н. В. Краснов // Вестник высшей школы. – 1977. – №6. – С. 16–26. 11. Об органах внутренних дел Республики Беларусь : закон Республики Беларусь от 17 июля 2007 г. № 263-3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=h10700263&p2=%7BНРРА%7D>. 12. Виштынецкий Е. И. Вопросы информационных технологий в сфере образования и обучения / Е. И. Виштынецкий, А. О. Кривошеев // Информационные технологии. – 1998. – № 2. – С. 32–37. 13. Educational Television / ed. by R. F. Arnove. – New York, 1996. – P. 46–48.

Надійшла до редколегії 20.04.2013

Вендиктов С. В. Медиаобразование сотрудников правоохранительных органов: в поисках эффективной модели

Предложена оптимальная модель внедрения медиаресурсов в процесс подготовки кадров для органов внутренних дел. В условиях локальной информационно-образовательной среды в учебном заведении системы Министерства внутренних дел Республики Беларусь исследованы направления использования телевизионных технологий. С учетом опыта деятельности лаборатории учебного телевидения Мозилевского высшего колледжа МВД предложены критерии дифференциации дидактической видеопродукции, разработана система эффективного взаимодействия учебных медиаструктур с региональными СМИ, описана методика развития медиакомпетентности обучаемых. Предложенная модель использования медиасредств для гуманизации правоохранительной сферы может быть реализована в иных ведомственных учебных заведениях.

Ключевые слова: медиаобразование, учебное заведение, телевидение, аудиовизуальные технологии, лаборатория учебного телевидения, средства массовой информации, органы внутренних дел.

Venidiktov S. V. Media education of law enforcement: In search of an effective model

The paper proposes the optimal model for media resources implementation in the process of training for law enforcement agencies. In the conditions of the local information and educational environment in the college system of the Ministry of Internal Affairs of The Republic of Belarus directions of use of television technology are investigated. Based on the experience of the Ministry of Internal Affairs Mogilev High College' laboratory of educational television criteria to differentiate didactic video proposed, system of effective interaction of educational media structures with regional media developed, method for the development of students' media competence described. The proposed model of using media to humanize law enforcement officials may be used for other departmental schools.

Keywords: media education, school, television, audio-visual technology, a laboratory of educational television, the media, law enforcement bodies.

УДК 351.73(68)
Я. Г. Воронін

РОЗВИТОК І ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ – ДІЄВИЙ ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Розглянуто теоретико-правові засади визначення інформаційної системи, що діє у нафтогазовому комплексі України. В контексті формування інформаційного суспільства в Україні визначено пріоритетність впровадження інформаційних технологій як основної умови реалізації політики розвитку підприємств нафтогазового комплексу.

Ключові слова: нафтогазовий комплекс, інформаційна система, інформаційні технології, правове регулювання, інформаційне суспільство.

Забезпечення достатнього рівня розвитку нафтогазового комплексу виступає необхідною умовою стабільного розвитку будь-якої країни. Проте в контексті формування інформаційного суспільства в Україні, інформатизації усіх важливих галузей життєдіяльності держави вагоме значення набуває інформаційне забезпечення української нафтогазової системи. Маючи у своєму розпорядженні високопрофесійний персонал та багаторічний досвід роботи, нафтогазові компанії, і у першу чергу, компанія НАК «Нафтогаз України», повинні активізувати свою діяльність щодо впровадження